

לו גראנט: הערצה רק בטלוויזיה

התוצאה ההרסנית של סעיף כזה כלל לא תואר. כל מי שקורא את סידורת-הגילויים בשבועון זה, למשל, יודע כי אנו מרבים לפרסם בהן העתקים של מיכתבים — ואלה הם רק העיקריים. כמיעוט כל כתבת-גילויים, בכל עיתון, מתבססת על מיכתבים המועברים לעיתונאי על-ידי צד שלישי — למשל, פקיד הרואה במישרו התכתבות המגלה שערוריה ציבורית, והמחליט להעבירה לידיעת הציבור.

אז הן שתי הזרועות של הצבת. החוקיר"ע המקורית — חוק לשון הרע — אוסרת פירסום דברים אם המפרסם אינו יכול להוכיח שהם אמת, ושיש בהם עניין ציבורי. עתה באה החוקיר"ע השנייה — חוק הגנת הפרטיות — ואוסר הסתמכות על מיסמכים, שיש בהם להוכיח כי הפירסום הוא אמת.

כדברי הפיתגס האמריקאי: „אם המטבע תיפול על הצד האחד — אני מרווית. אם תיפול על הצד השני — אתה מפסיד.“

די בסעיף קטן זה לבדו כדי לשים קץ למרבית הגילויים והחשיפות של העיתונות הלוחמת. פרשות נתיבי-נפט, אשר ידלין ודומיהן שוב לא תתפרסמנה. אין ספק כי זוהי המטרה של מגיש הצעת-החוק.

הדבר חמור שיבעתיים מפני ששמואל תמיר התפאר לא מכבר בתוכנית-טלוויזיה על חלקו בפרשת חי חסידוף — הארכיבי במשרד-המישפטים שהואשם והורשע בכך שמסר להעולם הזה מיכתב גילה קנוניה למניעת האשמתו של מפכ"ל המישפטים, שנשבע לשקר. אנחנו העברנו את ההגנה על חסידוף לידי תמיר.

עתה יהיה ניתן להרשיע איש כמו חסידוף גם על פי חוק זה — המוגש על-ידי תמיר, סבוכים נפתולי הנפש של אדם.

כדאי לעמוד על שתי נקודות מישפטיות. ראשית: גם כיום אסור לגנוב מיכתב (המשך בעמוד 46)

מעילה באמון הציבור ועוד. אין פירוש הדבר שמותר לו להטריד אדם. אולם אין שום צורך בחוק חדש כדי למנוע זאת. קיימים בארץ שני חוקים — פקודות הנויקין האזרחיים וחוק העונשין 1977, האוסרים את הטרת היחיד והמטילים עונשין על מי שמפר איטור זה.

מסתבר, אפוא, כי הסעיף בהצעת-החוק של תמיר אינו בא למנוע הטרה של אדם. האסורה בלאו הכי גם כיום, אלא דווקא „התחקות“ שאינה בגדר הטרה — סעיף המכוון כולו וזכרור, נגד פעולת העיתונות.

● „האזנה האסורה על פי החוק.“

צריכים לקרוא חמש מילים אלה פעמיים, כדי להבין את שיטתו של תמיר. מה הטעם לאסור בחוק כ' מה שכבר אסור על פי חוק א'?

לכאורה, זה מגוחך. למעשה יש בזה מידה רבה של ערמומיות. כי סעיף קטן זה נועד לצורך הסוואה. מכיוון שכל אדם מתנגד להאזנת-סתר, הרי הוספת סעיפים כאלה בהצעת-החוק באה לנצל התנגדות צודקת זו כדי לעורר את הרושם שגם הסעיפים האחרים הם בעלי אופי דומה. בבחינת: „אסור לרצוח. לאנוס, לשדוד ולפרסם מאמרים נגד שרי-המישפטים ומיפלגתו.“ מי שמתנגד לרצח, לאנוס ולשדוד יכול להתפתות לחשוב כי גם העבירה הרביעית היא מסוג זה.

● „צילום אדם כשהוא ברשות היחיד.“

גם זהו סעיף מיותר לגמרי. העניין מהווה הסגת-גבול, ויש סעיף מפורש נגד הסגת-גבול גם בחוק העונשין וגם בחוק הנויקין. יכול להיות ויכוח על מיקרה-גבול (למשל: צילום אדם בפתח דירתו) אך אין ויכוח על העניין עצמו.

הסעיף מיותר לחלוטין, ואינו מוסיף דבר על המצב החוקי הקיים.

אם כן, לשם מה הוא בא? לכך יש הסבר פשוט מאוד: הוא בא להצדיק את הסעיף-הקטן הבא אחריו, שהוא שונה לגמרי, ובעל אופי הפוך. הנה הוא:

● צילום אדם ברשות הרבים או פירסום תצלומי רבים, בנסיבות שבהן הצילום או הפירסום עליו להכיא במבוכה.

במילים פשוטות: אסור לצלם אדם ההולך ברחוב, המשתתף בסעודה ממלכתית, הנואם בוועידה מיפלגתית. אסור לעיתון לפרסם תמונה כזאת, אם הדבר „עלול להביאו במבוכה.“

מה זה „מביא במבוכה“? הרי זוהי אמת-מידה סובייקטיבית לגמרי. מה שמביא במבוכה את פלוני, לא יביא במבוכה את אלמוני. פלוני אינו אוהב שיצלמוהו כשהוא אוכל, מפני שהוא אוכל כמו חזיר. אלמוני אינו רוצה להופיע בחברת מזכירתו. מפני שהוא חושש מפני אשתו. פלמוני חושש שמה יצלמוהו מנמנם בשעת נאום חברו.

וגם בכך לא די. לא נאמר: „מביאו במבוכה.“ נאמר: „עליו להביאו במבוכה.“ במילים אחרות: כל תצלום יהיה אסור, אלא אם כן המצלום מסכים לכך.

הומוריסט יכול היה לקרוא לסעיף זה „סעיף תמיר“. רגישותו של שמואל תמיר לתצלומים היא מן המפורסמות, וגורמת לציחקקים במערכות של כלי-התיקשורת. יש לתמיר תמונה אחת, שצולמה לפני שנים הרבה. הוא נראה בה צעיר, סימפטי, רוה, חכם, טוב-לב — תכונות החסרות, משום-מה, בתצלומיו המאוחרים. אנשי תמיר מקפידים לספק תמונה זו לעיתונים ולטלוויזיה — והיא המופיעה בהם באופן קבוע. (כאשר יקרן בפעם הבאה תצלום של תמיר על מירקע הטלוויזיה, שים לב לתמונה זו. היא תשעשע אותך.)

אך למעשה נוח סעיף זה לכך העסקנים. הרי זה הן-עודן ממש לפוליטיקאים: כל אחד יקבע בעצמו איזה תצלום שלו יתפרסם — כמו דיקטטור בולשביקי או פאשיסטי.

הדבר נאמר בפירוש בדבריה-הסבר הרשמיים להצעת-תמיר: „איסורים אלה מבוססים על ההשקפה שדמות דיוקנו של האדם היא חלק מפרטיותו.“ כל אדם, גם פוליטיקאי, גם שחקן-תיאטרון, גם כוכב-קולנוע.

חקיקת סעיף זה תשנה את חזות העיתונות והטלוויזיה עד ללא הכר. רוב התמונות המתפרסמות בעיתונים ייעלמו. הטלוויזיה לא תוכל לפעול כלל, כי אחרי כל צוות, שיצלם מאורע כלשהו, תודבן קבוצה גדולה של פקידים, שתצטרך לבקש כל אדם המופיע בסרט — גם עובד אורח סתם — אם הוא מסכים להצטלם, ולהחתימו על כתיב-הסכמה.

● „קריאת מיכתב או העתקתו שהיא ברשות הנמען או השולח.“

כלומר: אסור לקרוא ולהסתמך על מיכתב כלשהו, אם אין השולח או המקבל מסכים לכך.

שלוש פרשות אסורות: פרופ'ומו עם אשתו, אלישבע עם אמה, מד קנדי במסיבה